

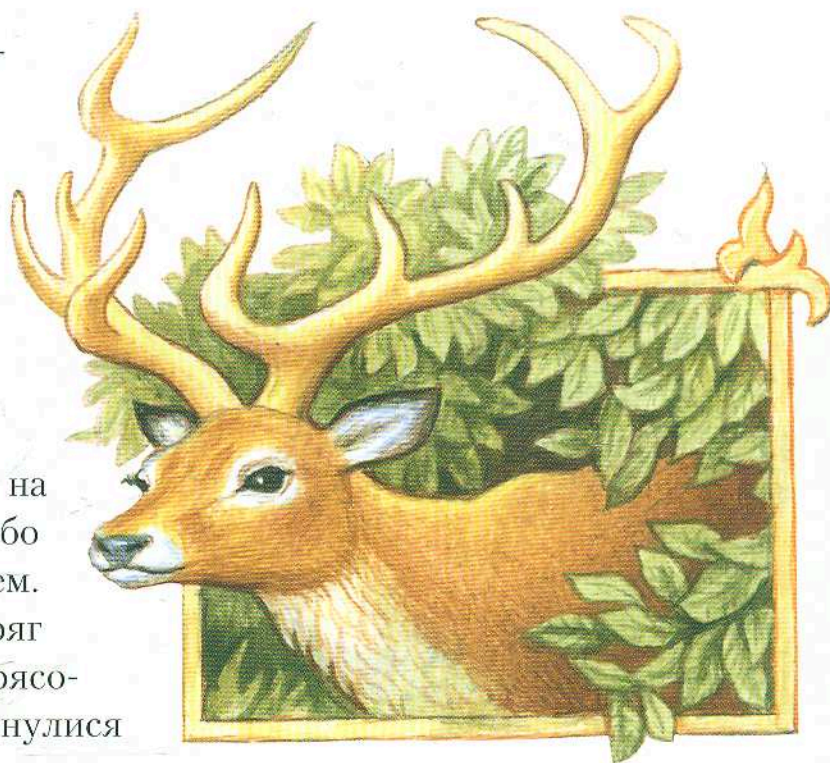
Кам'яне серце

Жив собі на білому світі лицар, котрий мав заповітну мрію: уславитися на всю країну. Заради того щоби здобути незліченні статки та необмежену владу, він готовий був здійснити найвідчайдушніший учинок. Водночас у його душі панували доброзичливість, справедливість та милосердя, тому всі, чие життя залежало від нього, любили юнака. Одним із тих, кому лицар зробив велику ласку, був вугляр — настільки бідний, що не міг сплачувати податки. Бідолаха жив зі своєю родиною в лісових хащах, і управителі збиралися забрати його хату та вигнати геть. Зневірившись, дочка бідаря Марія вирушила до лицаря і благала його допомогти.

Лицар зглянувся над дівчиною і наказав дати вугляреві та його рідним спокій. До того ж він пожертвував Марії гроші на сплату боргу і забезпечив усім необхідним її хвору матір. Таким чином, лицар урятував родину вугляра від холодної й голодної смерті...

Та одного разу він вирушив на полювання і заблукав у хащах, бо погнався за красовитим оленем. Вибираючись із лісу, лицар застряг у болоті й ледь не потонув у трясинні. Коли ж його ноги торкнулися твердої землі, він побачив, що довкола мерехтять численні вогники. Звісно, то були мандрівні вогні, і невдовзі лицар почув їхній сміх, а затим і голоси:

— Ти міг загинути у наших володіннях. Але ми не хотіли тебе згубити! Ми готові наділити тебе владою й незліченними коштовностями, а за це візьмемо незначну дрібничку — твоє серце. На його місці у твоїх грудях буде камінь. Ну ж бо, погоджуйся!

Вогники дзвінко сміялись, і той сміх нагадував брязкіт золотих дукатів. Лицар довгенько обмірковував їхню пропозицію, та зрештою зголосився. До того ж вогники запевнили, що замінити серце каменем буде зовсім не боляче. За мить вони оточили юнака зусібч, і його огорнуло дурманним туманом. Відчувши запаморочення, він упав непритомний.

Отямившись, лицар побачив, що все довкола стало іншим. Віднині його не тішило нічого: ані краса зеленого лісу, ані спів дзвінкоголосих птахів. Коли його кінь дорогою додому перечепився за корінь, він жорстоко побив тварину. Коли селяни, котрі трапилися йому на шляху, привітали його доземним уклоном, він лише зміряв їх презирливим поглядом.

Відтоді все в житті лицаря змінилося. Він припинив сміятися, він не відчував ані страху, ані тривоги, ані жалю — і геть забув про співчуття. З підданими лицар поводився вкрай жорстоко, не пробачаючи їм жодної помилки. На своїй вежі він поставив вартового, щоби той відстежував, чи не їдуть повз замок мандрівні купці. Побачивши візки, сповнені товарів, вартовий сурмив у ріжок, і лицар укупі зі своїми вояками та зброєносцями грабував їх, а купців убивав чи забирав у полон. Багацько людей тоді потрапило до підземних в'язниць лицаря! Товари та скарби він забирав собі, віддаючи невелику частку своїм помічникам. А в'язнів годував лише хлібом та водою і відпускав тільки після сплати величезного викупу.

Згідно з обіцянкою вогників, незабаром лицар здобув і владу, і статки. Він тримав у страху всю околицю, проте люди зневажали його. Адже у грудях юнака замість гарячого серця лежав шматок холодного каменю.

Утім, марнославному лицареві було байдуже, що думають про нього піддані. От тільки скарби геть не тішили його, і нічого не приносило йому задоволення. У серці юнака не було ані любові, ані відданості — сама жорстокість, що поглинала все довкола. І сам він почувався безталаннішим від усіх нещасних, оскільки у грудях йому тиснув холодний камінь, що замінив його добре серце.

Тільки Марія не здатна була ненавидіти свого володаря, ба навіть плекала до нього ніжні почуття. Чутки про жорстокість лицаря дуже засмучували її, тож вона благала небо повернути того чуйного юнака, яким він був колись.

Якось дівчина зустріла лицаря в лісовій глушині. Зніяковівши, вона вклонилася йому до землі й відступила з дороги. Лицар побачив кошик у її руках і вимогливо запитав, що там.

— Мій пане, тут лише гриби та ягоди з нашого лісу, — відповіла Марія.
— Та як у тебе нахабства стало це зробити?! — розлютився лицар. — Злодійко, ти вкрала гриби і ягоди з мого лісу! За це тебе буде покарано! Висмикнувши з рук Марії кошик, лицар висипав його вміст на землю, а саму дівчину збив із ніг і вдарив своїм гострим мечем. Із рани ринула червона кров, і бідолашна Марія знепритомніла.

Лицар залишив її в лісі і, нічим не переймаючись, поїхав геть. За деякий час Марія прийшла до тями й насилу підвелася. Рана вже не кривавилась,

але горіла вогнем, і дівчина заповзялася шукати воду, щоби збити жар. Побачивши галявину, яку перетинав крихітний струмочок, дівчина не стала вагатись і майнула до води. Раніше їй доводилося чути, що в цьому місці часто-густо зустрічаються мандрівні вогні — злі духи лісу, — проте безстрашна Марія сподівалася на Божу допомогу.

Вода принесла омріяне полегшення, однак Марія була заслабка, щоб іти далі. Тому вона прилягла відпочити у траві й мимохіть заснула. Розплющивши очі, дівчина побачила, що землю оповила глибока ніч, а по той бік струмка миготять дивні вогники. Вони то наближалися, то віддалялися, пританцьовуючи в нічному повітрі, і до Марії долинали їхні голоси й тоненький сміх.

Намагаючись не ворушитися, поранена дівчина прикинула... І незабаром почула звук важких кроків, а за мить упізнала в темряві силует лицаря. Він розмовляв із вогниками:

— Усі мене обминають відтоді, як ви забрали моє справжнє серце і замінили його бездушним каменем. Я настільки нещасний, що й жити не хочу...

Вогники затремтіли від холодного, злого реготу.

— Ти ж став могутнім і багатим! Отже, ми виконали все, що обіцяли.

— Але це не зробило мене щасливим! — вигукнув лицар. — Я хочу забрати назад своє справжнє серце.

— Ні, це неможливо, — відповіли вогники і знову зареготали. — Ми не змушували тебе, ти сам його віддав. А тепер запізно. Ти можеш повернути своє серце, тільки якщо хтось інший віддасть своє чисте і безневинне серце навзамін твого... Але ти накликав на себе стільки ненависті, що знайти таку людину буде важко.

Лицар скрушно зітхнув і вже зібрався був повертатись у свій холодний замок, коли раптом побачив поруч Марію. Слова вогників змусили її зрадіти і розхвилюватися водночас. Її серце радісно калатало від того, що лицар не винен у своїх учинках. Нещасний, він спокусився обіцянками вогників, а коли серце в його грудях замінили каменем — озлобився. Тепер він прагнув позбутися чарів, і дівчина готова була померти заради коханого. Сповнена сили та мужності, вона звернулася до вогників:

— Візьміть моє серце!

— Але ж ти помреш, — відповіли ті.

— Якщо ви повернете лицареві його справжнє серце, я віддам своє життя.